

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
privind constituționalitatea Decretelor Președintelui
Republicii Moldova nr. 116-II și nr. 117-II din 7 aprilie 1997*

Nr.23 din 21.07.97

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.51-52/27 din 07.08.1997

* * *

* Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 116-II din 7 aprilie 1997 "Cu privire la Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției" (Monitorul Oficial nr. 24 din 17 aprilie 1997).

Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 117-II din 7 aprilie 1997 "Cu privire la numirea domnului Nicolae Alexei în funcția de șef al Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției" (Monitorul Oficial nr. 24 din 17 aprilie 1997).

IN NUMELE REPUBLICII MOLDOVA

Curtea Constituțională în componența:

Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător
Nicolae OSMOCHESCU - judecător
Gheorghe SUSARENCO - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor

cu participarea Tatianei Berladean, grefier, deputaților în Parlamentul Republicii Moldova Valentin Dolganiuc, Ion Neagu și Petru Poiată, autorii sesizărilor, reprezentantului Președintelui Republicii Moldova, domnului Mihai Petrache, consilier prezidențial, și reprezentantului Guvernului, domnului Valeriu Daraban, viceministru de stat, potrivit art. 135alin. (1) lit. a) din Constituție și art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională a examinat în ședință plenară publică dosarul privind controlul constituționalității Decretelor Președintelui Republicii Moldova nr. 116-II și 117-II din 7 aprilie 1997.

Temei pentru examinarea dosarului conform art. 24 și 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională au servit sesizările deputaților în Parlamentul Republicii Moldova Valentin Dolganiuc, Ion Neagu, Eugeniu Gîrlă și Petru Poiată, acceptate spre examinare în fond și incluse în ordinea de zi prin Decizia Curții Constituționale din 26 mai 1997.

În procesul examinării preliminare a sesizărilor deputaților în Parlament nominalizați, Curtea Constituțională a solicitat și a primit punctul de vedere pe marginea sesizărilor de la Președintele Republicii Moldova, Guvern, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Ministerul Securității Naționale și Comisia juridică, pentru numiri și imunități a Parlamentului Republicii Moldova. Curtea Supremă de Justiție nu a comunicat Curții Constituționale punctul său de vedere.

Examinînd sesizările în cauză, materialele dosarului și argumentele părților expuse în proces,

Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 7 aprilie 1997 Președintele Republicii Moldova a emis Decretul nr. 116-II "Cu privire la Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției" prin care a aprobat Regulamentul Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției (în continuare - Departament, Regulament). Conform Decretului prezidențial și al Regulamentului aprobat, Departamentul este înființat de către Guvern pe lângă Ministerul Afacerilor Interne și este subordonat administrativ șefului statului, iar operativ - ministrului afacerilor interne. Departamentul este un organ special de cercetare penală și anchetă preliminară în cauzele ce țin de crima organizată și de corupție.

Conform art. 6 lit. a) din Regulament atribuțiile principale ale

Departamentului sînt prevenirea și combaterea infracțiunilor ce țin de crima organizată și corupție.

În exercitarea atribuțiilor, Departamentul este în drept să culeagă informații; să urmărească vizual, să urmărească și să se documenteze cu ajutorul metodelor și mijloacelor tehnice moderne; să controleze coletele poștale; să intercepteze convorbirile telefonice și alte convorbiri; să culeagă informații de pe canalele tehnice de comunicații etc. (art. 7 din Regulament).

Potrivit Regulamentului (art. 8) Departamentul este condus de un șef, care este numit în funcție și eliberat din funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Primului ministru, contrasemnată de ministrul afacerilor interne.

Conform art. 2 din Decret Guvernul este obligat să prezinte Parlamentului propuneri pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală și Legii nr. 45-XIII din 12 aprilie 1994 privind activitatea operativă de investigații și să facă modificări în structura și statele de personal ale Ministerului Afacerilor Interne, impuse de preluarea de Departamentul menționat a atribuțiilor de combatere a crimei organizate și corupției.

Prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 117-II din 7 aprilie 1997 în funcția de șef al Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției este numit domnul Nicolae Alexei.

2. La 8 mai 1997 deputații în Parlamentul Republicii Moldova Valentin Dolganiuc, Ion Neagu, Eugeniu Gîrlă și Petru Poiată au sesizat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 116-II din 7 aprilie 1997 "Cu privire la Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției", iar la 12 mai 1997 deputatul în Parlament Valentin Dolganiuc a sesizat Curtea Constituțională asupra neconstituționalității Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 117-II din 7 aprilie 1997 "Cu privire la numirea domnului Nicolae Alexei în funcția de șef al Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției".

3. Dat fiind faptul că ambele sesizări privesc aceeași problemă, Curtea Constituțională prin Decizia din 26 mai 1997 a dispus conexarea dosarelor.

4. Grupul de deputați contestă constituționalitatea Decretelor nr. 116-II și nr. 117-II din 7 aprilie 1997 pe motiv că acestea sînt emise cu încălcarea raporturilor constituționale dintre puterea legislativă și cea executivă, prevăzute în art. 6 din Constituție. În sesizări se susține, de asemenea, că Departamentului îi sînt atribuite un șir de drepturi, care, prin derogare de la normele Legii privind activitatea operativă de investigații nr. 45-XIII din 12 aprilie 1994 și ale Codului de procedură penală, lezează drepturile și libertățile fundamentale ale omului, consfințite de Constituție.

În sesizarea domnului Valentin Dolganiuc, deputat în Parlament, se susține că numirea domnului Nicolae Alexei în funcția de șef al Departamentului de către șeful statului contravine art. 88 lit. d) din Constituție, care prevede că Președintele numește în funcții publice doar în condițiile prevăzute de lege.

5. Luarea unei hotărîri asupra dosarului în cauză impune Curții Constituționale examinarea următoarelor probleme: dacă Decretele Președintelui Republicii Moldova contestate sînt emise în conformitate cu principiul constituțional consfințit în art. 6 din Constituție (separația și colaborarea puterilor); dacă Decretul nr. 116-II din 7 aprilie 1997 și Regulamentul, ca parte componentă a Decretului menționat, corespund prevederilor art. 107 alin. (2) din Constituție, Legii Republicii Moldova cu privire la Guvern și Legii nr. 900-XIII din 27 iunie 1996 privind combaterea corupției și protecționismului; dacă Regulamentul aprobat de către șeful statului corespunde prevederilor art. 124 alin. (1) și (3) și art. 125 alin. (5) din Constituție și Legii nr. 902-XII din 29 ianuarie 1992 cu privire la Procuratură (art. 13).

6. Curtea Constituțională consideră indiscutabilă necesitatea întreprinderii unor măsuri organizatorice, economico-financiare și de drept pentru combaterea crimei organizate și corupției. Aceste măsuri,

însă, trebuie să fie luate numai în limitele și în condițiile legii.

7. În art. 1 alin. (3) din Constituție este proclamat că Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate. Noțiunea "statul de drept" semnifică subordonarea statului față de lege. Nimeni - persoană fizică, persoană juridică sau autoritate publică - nu poate fi mai presus de lege.

8. Elaborarea și aprobarea direcțiilor principale ale politicii interne și externe a statului constituie atribuții de bază ale Parlamentului (art. 66 lit. d) din Constituție). Aceasta înseamnă că Parlamentul nu poate fi înlăturat de la exercitarea măsurilor îndreptate spre asigurarea ordinii publice în țară.

Prin Decretul Președintelui nr. 116-II din 7 aprilie 1997 Parlamentul a fost, de fapt, lipsit de exercitarea atribuțiilor de elaborare a acestor măsuri.

9. Analizînd conținutul Decretului prezidențial nr. 116-II din 7 aprilie 1997 și al Regulamentului, aprobat de șeful statului, Curtea Constituțională constată că Departamentul creat este o nouă autoritate centrală specializată, care exercită funcții publice de interes național. Această concluzie se întemeiază pe următoarele:

Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției este înființat pe lângă Ministerul Afacerilor Interne; șeful Departamentului se numește în funcție de către Președintele Republicii Moldova; Departamentul participă la elaborarea actelor normative; în cadrul Departamentului funcționează un consiliu compus din 9 membri; dispune de un aparat central de 139 unități și subdiviziuni teritoriale; în exercitarea atribuțiilor Departamentul întreține relații de colaborare cu serviciile similare din alte țări, cu organizațiile internaționale ale poliției; Departamentul este persoană juridică, are ștampilă cu imaginea Stemei de Stat și cu denumirea proprie, hîrtie cu antet și cont bancar; Departamentul este subordonat administrativ Președintelui Republicii Moldova.

Decretul Președintelui Republicii Moldova, de fapt, prevede reorganizarea structurii și modificarea funcțiilor Ministerului Afacerilor Interne a cărui activitate este orientată spre ocrotirea drepturilor și libertăților omului. Totodată, e de menționat că, aplicarea dispozițiilor art. 7 din Regulament pot duce la restrîngerea exercițiului acestor drepturi, inclusiv a dreptului la siguranța persoanei, la viața intimă, familială și privată, la inviolabilitatea domiciliului, la secretul corespondenței (art. 27, 28, 29, 30 din Constituție).

În conformitate cu art. 6 lit. d) din Regulament, Departamentul coordonează activitatea subdiviziunilor Ministerului Afacerilor Interne, ceea ce ține în exclusivitate de competența ministrului.

Conform Decretului nr. 116-II din 7 aprilie 1997 Departamentul menționat a preluat de la Ministerul Afacerilor Interne atribuțiile de combatere a crimei organizate și corupției, ceea ce în realitate înseamnă că a fost creat un nou organ administrativ specializat. Potrivit art. 107 alin. (2) din Constituție, în scopul conducerii, coordonării și exercitării controlului în domeniul organizării economiei și în alte domenii, care nu intră nemijlocit în atribuțiile ministerelor, alte autorități administrative se înființează numai în condițiile legii. Constituirea departamentelor este reglementată de Legea Republicii Moldova cu privire la Guvern, conform art. 22 al căreia departamentele specializate se înființează de către Parlament la propunerea Primului ministru, iar șefii departamentelor se numesc în funcție de Guvern. În conformitate cu Legea menționată, Guvernul stabilește funcțiile ministerelor, departamentelor și ale altor organe și organizații, conduce activitatea lor și aprobă regulamentele ministerelor, departamentelor, serviciilor și inspectoratelor de stat (art. 10 și 20 din Legea Republicii Moldova cu privire la Guvern).

În preambulul Decretului nr. 116-II din 7 aprilie 1997 se menționează că el este emis în temeiul art. 87 alin. (4) din

Constituție, art. 5 din Legea privind combaterea corupției și protecționismului și al art. 10 din Legea securității statului.

Potrivit art. 87 alin. (4) din Constituție, Președintele Republicii Moldova este în drept să ia măsuri pentru asigurarea securității naționale și a ordinii publice, dar numai în limitele și în condițiile legii. Referitor la art. 5 din Legea privind combaterea corupției și protecționismului și art. 10 din Legea securității statului, ele nu conțin norme, care ar abilita șeful statului cu dreptul de a constitui departamente specializate și de a aproba regulamentele lor. Potrivit art. 10 lit. d) din Legea securității statului nr. 618-XIII din 31 octombrie 1995, Președintele Republicii Moldova instituie și administrează, în conformitate cu legislația, organe consultative pentru problemele asigurării securității statului. Prin urmare, Curtea Constituțională consideră că Decretul nr. 116-II din 7 aprilie 1997 și Regulamentul aprobat de către șeful statului contravin nu numai prevederilor art. 6 și art. 107 alin. (2) din Constituție, dar și legilor sus-menționate.

10. Decretul și Regulamentul în discuție nu pot fi recunoscute constituționale și din alte considerente:

potrivit art. 18 din Regulament supravegherea respectării legislației de către colaboratorii Departamentului este exercitată de Procurorul General sau de un procuror, special împuternicit de Procurorul General. Curtea Constituțională consideră că această prevedere din Regulament contravine dispozițiilor art. 124 alin. (1) și (3), art. 125 alin. (5) din Constituție, care prevăd că în exercitarea atribuțiilor procurorii se supun numai legii. Organizarea, competența și modul de desfășurare a activității Procuraturii sînt stabilite prin Legea cu privire la Procuratură. Conform art. 13 din Legea sus-numită, numărul lucrătorilor din procuraturile teritoriale și specializate este determinat de Procurorul General. În structura organizatorică a Departamentului sînt prevăzute 3 direcții și 10 servicii specializate. În efectivul aparatului central și în subdiviziunile teritoriale ale Departamentului se prevăd 333 colaboratori. Evident, un procuror nu va fi în stare să exercite supravegherea executării exacte și uniforme a legilor de către colaboratorii Departamentului.

Prin urmare Departamentul, investit de către șeful statului cu atribuții excepționale, de fapt, este scos de sub supravegherea procurorului.

11. De asemenea, este necesar de remarcat că art. 23 din Regulament prevede că dispozițiile art. 6 lit. a) și b), precum și ale art. 7 lit. g), h) și i) din Regulament se pun în aplicare de la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea și completarea art. 107 din Codul de procedură penală și art. 6 alin. (2) din Legea cu privire la activitatea operativă de investigații.

Curtea Constituțională consideră că dispozițiile art. 23 din Regulament constituie, de fapt, o propunere Parlamentului, organ reprezentativ suprem și legislativ, să modifice și să completeze legile sale în conformitate cu actele normative adoptate de către puterea executivă. Evident, prevederile Regulamentului la acest capitol contravin principiului separației puterilor în stat, deoarece autoritățile publice centrale (legislativă, executivă) sînt organizate și funcționează, conform legislației, ca "părți" relativ independente ale unuia și aceluiași sistem.

Pentru considerentele expuse mai sus este neconstituțional și Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 117-II din 7 aprilie 1997 "Cu privire la numirea domnului Nicolae Alexei în funcția de șef al Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției".

De asemenea, este de remarcat că la 26 mai 1997 întru executarea Decretului Președintelui Republicii Moldovanr. 116-II din 7 aprilie 1997 Guvernul a adoptat Hotărîreanr. 479, prin care a aprobat structura organizatorică a Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției și a modificat unele hotărîri ale sale, adoptate anterior. Constituționalitatea Hotărîrii Guvernului nr. 479 din 26 mai 1997 depinde întru totul de constituționalitatea Decretului nr. 116-II din 7

aprilie 1997 contestat. Deoarece decretul menționat contravine Legii Supreme, prin urmare, și Hotărîrea Guvernului nr. 479 din 26 mai 1997 este neconstituțională.

Pentru motivele arătate, în temeiul art. 135 alin. (1)lit. a) din Constituție, art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 6 alin. (3) și art. 62 din Codul jurisdicției constituționale,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

HOTĂRĂȘTE:

1. Declară neconstituționale:

a) Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 116-II din 7 aprilie 1997 "Cu privire la Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției", prin care a fost aprobat Regulamentul Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției;

b) Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 117-II din 7 aprilie 1997 "Cu privire la numirea domnului Nicolae Alexei în funcția de șef al Departamentului pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției";

c) Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 479 din 26 mai 1997 "Cu privire la Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate și Corupției".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi atacată, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 21 iulie 1997.
Nr. 23.